

Sygn. akt V KK 528/20

POSTANOWIENIE

Dnia 23 września 2021 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Igor Zgoliński

na posiedzeniu w trybie art. 535 § 3 k.p.k.
po rozpoznaniu w Izbie Karnej w dniu 23 września 2021 r.,
sprawy **P. J.**,
skazanego z art. 156 § 3 k.k. w zw. z art. 156 § 1 pkt 2 k.k. i in,
kasacji wniesionych przez obrońców skazanego
od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 9 czerwca 2020 r., sygn. akt II AKa [...],
zmieniającego wyrok Sądu Okręgowego w W. z dnia 23 września 2019 r., sygn. akt III K [...],

p o s t a n o w i ł :

- 1) oddalić kasacje obrońców skazanego jako oczywiście bezzasadne;**
- 2) obciążyć skazanego kosztami sądowymi postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem Sądu Okręgowego w W. z dnia 23 września 2019 r., sygn. III K [...], P. J. został skazany za to, że:

1. w dniu 24 września 2017 r. w W., działając wspólnie i w porozumieniu z inną ustaloną osobą, wziął udział w pobiciu G. P., w ten sposób, że uderzył go dłonią w twarz i wielokrotnie zadawał pokrzywdzonemu uderzenia pięściami po całym ciele i kopał, w wyniku czego pokrzywdzony upadł na podłoże, a następnie działając w zamiarze ewentualnym, tj. godząc się na pozbawienie

życia G. P., wielokrotnie kopał go w głowę, czym spowodował ciężki uszczerbek na zdrowiu w postaci rany tłuczonej okolicy potylicznej głowy, złamania kości nosa, złamania kości potylicznej, krwiaka przymózgowego, stłuczenia prawego płata czołowego oraz mózdzku, obrzęku prawej półkuli mózgu, z przemieszczeniem struktur mózgowia na stronę lewą o około 9 mm, otarć naskórka na głowie, przedramionach i lewym udzie, podbiegnięć krwawych na kończynach górnych, w następstwie których w dniu 16 października 2017 r. pokrzywdzony G. P. zmarł, tj. za czyn z art. 148 § 1 k.k. i art. 158 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k., na karę 14 lat pozbawienia wolności;

2. w dniu 14 sierpnia 2017 r. w godzinach wieczornych na terenie parkingu sklepu sieci K. przy ul. B. w W., publicznie groził pochodzącemu z Syrii M. K. z powodu jego przynależności etnicznej i rasowej, pozbawieniem życia i spowodowaniem uszczerbku na zdrowiu oraz z tego samego powodu znieważył pokrzywdzonego, używając wobec niego słów wulgarnych powszechnie uznanych za obelżywe oraz wyrażających wyższość nad pokrzywdzonym, a także opluł pokrzywdzonego i zastosował względem niego przemoc polegającą na uderzeniu wymienionego pokrzywdzonego w twarz nie powodując obrażeń, a nadto publicznie w sklepie przy sieci K. przy ul. S. groził M. K. z powodu jego przynależności rasowej, pozbawieniem życia i spowodowaniem uszczerbku na zdrowiu oraz z tego samego powodu znieważył pokrzywdzonego, używając wobec niego słów obelżywych i wskazujących na gorszego rodzaju pochodzenie pokrzywdzonego, a następnie zastosował względem niego przemoc polegająca na tym, że uderzył wymienionego pokrzywdzonego w twarz powodując ranę tłuczoną wargi dolnej po czym kopnął go w rękę, czym spowodował naruszenie czynności narządów ciała i rozstrój zdrowia na okres nie przekraczający dni siedmiu, przyjmując iż powyższych zachowań oskarżony dopuścił się w krótkich odstępach czasu w wykonaniu z góry powziętego zamiaru oraz uznając, że oskarżony dopuścił się tych czynów publicznie, bez powodu, okazując rażące lekceważenie porządku prawnego, tj. za czyn z art. 119 § 1

k.k. i art. 257 k.k. i art. 157 § 2 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. w zw. z art. 12 k.k. w zw. z art. 115 § 21 k.k., na karę 2 lat pozbawienia wolności;
na podstawie art. 85 k.k., art. 85a k.k. i art. 86 § 1 k.k. powyższe kary pozbawienia wolności zostały połączone i wymierzono karę łączną 15 lat pozbawienia wolności, na poczet której, na podstawie art. 63 § 1 k.k., dokonano stosownych zaliczeń okresu zatrzymania i tymczasowego aresztowania; na podstawie art. 46 § 1 k.k. zasądzone od P. J. na rzecz D. P., B. P., Ż. P. częściowe zadośćuczynienie za krzywdę wyrządzoną przestępstwem opisanym w punkcie I; na podstawie art. 57a § 2 k.k. orzeczono od oskarżonego nawiazkę na rzecz M. K.; orzeczono w przedmiocie kosztów procesu.

W następstwie rozpoznania apelacji wniesionych przez pełnomocnika oskarżycieli posiłkowych oraz obrońców oskarżonego Sąd Apelacyjny w [...] wyrokiem z dnia 9 czerwca 2020 r., sygn. II AKa [...], zmienił zaskarżony wyrok w ten sposób, że:

1. w ramach czynu przypisanego w punkcie I uznał oskarżonego P. J. za winnego tego, że w dniu 24 września 2017 r., w W., w okolicach lokalu B., przewidując możliwość spowodowania u pokrzywdzonego ciężkiego uszczerbku na zdrowiu w postaci choroby realnie zagrażającej życiu i godząc się na to, wziął udział w pobiciu G. P. wspólnie i w porozumieniu z drugim ustalonym sprawcą w ten sposób, że:
 - uderzył go dłonią w twarz, zaś drugi ze sprawców uderzył pokrzywdzonego pięścią w głowę powodując jego upadek na betonowy śmietnik, po czym obaj pobiegli za uciekającym pokrzywdzonym G. P. w celu dalszego bicia go,
 - następnie w obecności drugiego ze sprawców, dwukrotnie starał się uderzyć pięściami pokrzywdzonego w głowę, szarpał się z nim i kopnął go w lewą nogę, po czym inny mężczyzna powstrzymał P. J., który odszedł od pokrzywdzonego,
 - wraz z drugim ze sprawców ponownie wrócił do G. P. i sam zadał mu szereg ciosów pięściami obu rąk w głowę oraz górną partię ciała pokrzywdzonego, w wyniku czego pokrzywdzony upadł na prawy bok asekurując upadek ręką, a po upadku leżał na prawym boku i osłaniał głowę rękami, po czym jeszcze raz zadał G. P. kilka ciosów pięściami obu rąk w głowę pokrzywdzonego oraz kopnął go w głowę raz prawą nogą od przodu i dwukrotnie lewą nogą od góry, a

także ponownie kopnął pokrzywdzonego prawą nogą w szczytową część głowy po czym oddalił się, zaś inny mężczyzna powstrzymał drugiego ze sprawców, odciągając go od pokrzywdzonego,

- po powrocie pokrzywdzonego G. P. pod lokal B., chcąc zaatakować oskarżonego, wykonał unik unikając ciosu, w następstwie czego G. P. przewrócił się na chodnik wyłożony kostką brukową i upadł na pośladki oraz częściowo na plecy, po czym pobiegł za nim wraz z drugim sprawcą i uderzył pokrzywdzonego ręką w brzuch, a następnie raz kopnął go lewą nogą w okolice brzucha, po czym zawrócił do klubu,

- ponownie podszedł sam do pokrzywdzonego G. P. wracającego do klubu i dwukrotnie uderzył go pięścią prawej ręki w okolice głowy, a następnie kopnął go, w wyniku czego pokrzywdzony przewrócił się na wyłożony kostką brukową chodnik, uderzając głową w metalową szynę tramwajową, po czym raz kopnął leżącego G. P. w nieustaloną część ciała i z nieustaloną siłą oraz odszedł od niego, zwracając się do przechodniów, aby zajęli się pokrzywdzonym,

czym spowodował u pokrzywdzonego G. P. obrażenia w postaci rany tłuczonej okolicy potylicznej głowy, złamania kości nosa, złamania kości potylicznej, krwiaka przymózgowego, stłuczenia prawego płata czołowego oraz mózdzku, obrzęku prawej półkuli mózgu, z przemieszczeniem struktur mózgowia na stronę lewą o około 9 mm, otarcie naskórka na głowie, przedramionach i lewym udzie, podbiegnięć krwawych na kończynach górnych, stanowiące ciężki uszczerbek na zdrowiu w postaci choroby realnie zagrażającej życiu, w następstwie czego w dniu 16 października 2017 r. pokrzywdzony G. P. zmarł, tj. przestępstwa z art. 158 § 1 k.k. i art. 156 § 3 k.k. w zw. z art. 156 § 1 pkt 2 k.k. oraz w zw. z art. 11 § 2 k.k. i za to na podstawie art. 156 § 3 k.k. w zw. z art. 11 § 3 k.k. wymierzył mu karę 14 lat pozbawienia wolności;

2. czyn przypisany oskarżonemu w punkcie II zakwalifikował jako przestępstwo z art. 119 § 1 k.k., art. 257 k.k. i art. 157 § 2 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k., art. 12 k.k. i art. 57a § 1 k.k.;
3. stwierdził, że nawiązkę na rzecz pokrzywdzonego M. K., orzeczono od oskarżonego P. J. w związku z przypisaniem mu przestępstwa z art. 119 § 1

k.k., art. 257 k.k. i art. 157 § 2 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k., art. 12 k.k. i art. 57a § 1 k.k.;

4. ustalił kwoty, które oskarżony P. J. jest zobowiązany do zapłaty na rzecz każdego z oskarżycieli posiłkowych tytułem zwrotu poniesionych przez nich kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu przed sądem I instancji;
5. na podstawie art. 85 § 1 i 2 k.k. i art. 86 § 1 k.k. połączył kary jednostkowe orzeczone w stosunku do oskarżonego P. J. i wymierzył mu karę łączną 15 lat pozbawienia wolności, na poczet której zaliczył okres rzeczywistego pozbawienia wolności oskarżonego;
6. w pozostałej części zaskarżony wyrok utrzymał w mocy, zasądając od oskarżonego koszty sądowe.

Od tego wyroku kasację wnieśli obrońcy skazanego, w tym adw. M. S., który zarzucił rażące naruszenie przepisów prawa materialnego mogących mieć istotny wpływ na treść tego orzeczenia w zakresie kwalifikacji prawnej czynu przypisanego skazanemu P. J. w punkcie I lit. a - art. 158 § 1 k. k. i art. 156 § 3 w zw. z art. 156 § 1 pkt 2 k.k. i art. 11 § 2 k. k. poprzez przyjęcie, iż P. J., biorąc udział w pobiciu G. P. (art. 158 § 1 k.k.), odpowiada również za skutek swojego działania w ramach umyślności, albowiem działając w zamiarze ewentualnym dokonał ciężkiego uszczerbku na zdrowiu G. P., którego następstwem była śmierć pokrzywdzonego (art. 156 § 1 i 3 k.k.), podczas gdy w przedmiotowej sprawie skazany P. J. swoim zachowaniem wypełnił znamiona przestępstwa określonego w art. 158 § 3 k.k., tj. kwalifikowanej formy przestępstwa udziału w bójce, której następstwem była śmierć, albowiem nie obejmował on zamiarem ewentualnym skutku w postaci ciężkiego uszczerbku na zdrowiu pokrzywdzonego, którego skutkiem była śmierć, a także w ramach ustalonego stanu faktycznego nie stwierdzono jednoznacznie bezpośredniego związku przyczynowo-skutkowego pomiędzy czynami skazanego, a ciężkim uszczerbkiem na zdrowiu pokrzywdzonego, którego skutkiem była śmierć, a tym samym brak jest podstaw do dokonania subsumpcji w ramach art. 156 § 1 i 3 k.k.

Formułując powyższy zarzut, obrońca skazanego wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi II instancji.

W pisemnej odpowiedzi na kasację obrońców skazanego prokurator wniósł o ich oddalenie z powodu oczywistej bezzasadności.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja okazała się oczywiście bezzasadna i podlegała oddaleniu w trybie art. 535 § 3 k.p.k. Na wstępie zasadne jest przypomnienie istoty nadzwyczajnego środka zaskarżenia. Definiuje go mianowicie to, że przysługuje od prawomocnego wyroku sądu odwoławczego, a jego podstawą mogą być wyłącznie uchybienia wymienione w art. 439 k.p.k. lub inne zbliżone rangą, jednakże noszące cechę „rażących”, które mogły mieć istotny wpływ na treść orzeczenia (art. 519 i 523 § 1 k.p.k.). Choć charakter podniesionych zarzutów, w zależności od rodzaju wydanego przez Sąd II instancji wyroku (utrzymanie w mocy wyroku pierwszoinstancyjnego lub jego zmiana), może się nieco różnić, zawsze jednak muszą one respektować powyższe wymagania. Zatem nawet w sytuacji, w której Sąd odwoławczy orzeka reformatoryjnie, kasacja od takiego wyroku nie może przybierać cech środka odwoławczego i podnosić zarzutów określonych w art. 438 pkt 1-4 k.p.k. Przepis powyższy, z uwagi na autonomicznie ukształtowane podstawy kasacji, nie znajduje w przypadku tego środka zaskarżenia odpowiedniego zastosowania.

Skarżący zarzucił obrazę prawa materialnego, tj. art. 158 § 1 k.k. i art. 156 § 3 k.k. w zw. z art. 156 § 1 pkt 2 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. poprzez uznanie, że skazany P. J. czynem opisanym w pkt I wypełnił znamiona uzasadniające przyjęcie powyższej kumulatywnej kwalifikacji, podczas gdy w jego ocenie, zachowanie to winno zostać zakwalifikowane z art. 158 § 3 k.k. Przy czym już sam wskazany w *petitum* opis tego uchybienia jasno dostatecznie przekonywał, że w istocie intencją kasatora nie było kontestowanie samej subsumpcji prawnej, lecz podjęcie polemiki z ustaleniami w zakresie strony podmiotowej, tj. dotyczącymi objęcia przez skazanego zamiarem skutku postaci ciężkiego uszczerbku na zdrowiu pokrzywdzonego, którego następstwem była śmierć, a także wskazywanie na brak jednoznacznych ustaleń w zakresie związku przyczynowo – skutkowego pomiędzy czynami skazanego a ciężkim uszczerbkiem na zdrowiu pokrzywdzonego, skutkującym jego śmiercią. Tak sformułowany zarzut nie respektował przede

wszystkim reguł prawidłowej wykładni, zgodnie z którą zarzut obrazy prawa materialnego, odnoszący się do kwalifikacji prawnej czynu, można postawić tylko wówczas, gdy skarżący nie podważa ustaleń faktycznych związanych z tą kwalifikacją. Jeżeli bowiem nieprawidłowe są ustalenia faktyczne, na podstawie których sąd dokonał kwalifikacji prawnej czynu, to błędem pierwotnym jest błąd w ustaleniach faktycznych, a jego następstwem wadliwa kwalifikacja prawna (zob. np. postanowienia SN: z dnia 2 grudnia 2008 r., III KK 230/08, LEX nr 491425; z dnia 20 listopada 2008 r., V KK 158/08, OSNwSK 2008, poz. 2340). Nie należy stawiać zarzutu obrazy prawa materialnego, gdy kwestionowana jest kwalifikacja prawna czynu pod kątem strony podmiotowej przestępstwa, jeżeli wiąże się ona z ustaleniami faktycznymi. Ustalenia w zakresie umyślności lub nieumyślności oraz ich postaci (np. odnoszące się do zamiaru – bezpośredni czy ewentualny) są elementem faktycznym, gdyż na podstawie faktów dokonywana jest ocena stosunku psychicznego sprawcy do popełnionego czynu. W tym zakresie zarzut powinien dotyczyć błędu w ustaleniach faktycznych, który jednak co do zasady pozostaje poza zakresem kognicji kasacyjnej. Zarzut obrazy prawa materialnego, odnoszący się do strony podmiotowej przestępstwa powinien zostać postawiony wówczas, gdy sporna jest wykładnia przepisu typizującego czyn zabroniony co do postaci zamiaru jego popełnienia, np. czy występuje on tylko w formie zamiaru bezpośredniego, czy także w zamiarze ewentualnym, gdy w tym zakresie skarżący nie kwestionuje ustaleń faktycznych (zob. np. postanowienie SN z dnia 29 marca 2007 r., IV KK 32/07, OSNwSK 2007, poz. 751).

W konsekwencji widocznym już *prima facie* było to, że zarzut kasacyjny sformułowany został nominalnie poprawnie, jako obraza prawa materialnego po to, by stworzyć pozory zrealizowania wskazanych na wstępie rygorów nadzwyczajnego środka zaskarżenia. W rzeczywistości jednak opierał się na kwestionowaniu poczynionych na etapie postępowania odwoławczego ustaleń w zakresie strony podmiotowej przestępstwa wzięcia udziału w pobiciu pokrzywdzonego G. P.. Motywy tychże ustaleń zostały szczegółowo zaprezentowane w uzasadnieniu zaskarżonego postanowienia. Wynika z nich jasno, dlaczego podlegały one modyfikacji w zakresie braku po stronie skazanego bezpośredniego lub ewentualnego zamiaru pozbawienia życia pokrzywdzonego, co

znalazło wyraz w stosownej korekturze kwalifikacji prawnej jego zachowania, a także jakie okoliczności zadecydowały o przyjęciu, że skazany działał z pełnym rozeznaniem co do możliwości spowodowania u pokrzywdzonego ciężkiego uszczerbku na zdrowiu w postaci choroby realnie zagrażającej życiu i godząc się na to, wziął udział w pobiciu G. P.. W zakresie tych ustaleń Sąd II instancji dokonał wnikliwej analizy całokształtu materiału dowodowego, na podstawie którego ujawnił całą sekwencję zdarzeń, rekonstruując przebieg wypadków, z których wyprowadził logiczne wnioski tak w zakresie zakwalifikowania działania skazanego jako udziału w bójce jak i odnośnie strony podmiotowej. Skarżący poza prezentowaniem własnej optyki nie wykazał, by doszło w tym zakresie do uchybień natury kasacyjnej, a w szczególności obraży prawa materialnego. Akcentowana przez autora kasacji treść opinii biegłych z zakresu medycyny sądowej i wnioski, do których się obrońca odwołał nie podważały w żaden sposób prawidłowości przyjętej kwalifikacji prawnej, wszak dla ustalenia konsekwencji działania skazanego i jego stosunku psychicznego do popełnionego czynu wystarczającym był pozostały bogaty materiał dowodowy, do którego szeroko odniesiono się w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku.

Wobec zaprezentowanej powyżej oceny zarzutów kasacji za trafne należało przyjąć twierdzenie zawarte w pisemnej odpowiedzi na kasację o braku okoliczności mogących wskazywać na naruszenie przez Sąd II instancji przepisów prawa materialnego. Z tych względów kasacja podlegała oddaleniu w trybie art. 535 § 3 k.p.k., zaś na podstawie art. 637a w zw. z art. 636 § 1 k.p.k. skazanego obciążono kosztami sądowymi tego postępowania.